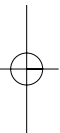

"RACISTISCH? IK!"

Dit stripverhaal is verschenen in alle officiële talen van de Europese Unie: Spaans, Deens, Duits, Grieks, Engels, Frans, Italiaans, Nederlands, Portugees, Fins en Zweeds.

Europese Commissie

Directoraat-generaal Voorlichting, communicatie, cultuur en audiovisuele sector
Administratieve eenheid Publicaties, Wetstraat 200, B-1049 Brussel

Voor nadere informatie over het sociale beleid van de EU: <http://europa.eu.int/pol/socio/nl/socio.htm>
Specifiek adres voor het onderwijs: <http://europa.eu.int/comm/campus>

Nadere informatie over de Europese Unie is te vinden op de achterkant van deze publicatie.

Manuscript voltooid in juni 1998.

Uitgegeven door het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen, 1998

Ontwerp en uitvoering: Concerto Brussels, e-mail: rudi@concerto.be

Tekeningen: Sergio Salma

Kleuren: Mauricet

Via de Europa-server kan allerhande informatie over de Europese Unie op Internet worden geraadpleegd (<http://europa.eu.int>).

Bibliografische gegevens bevinden zich aan het einde van deze publicatie.

ISBN 92-828-4022-0

© Europese Gemeenschappen, 1998

Printed in Germany

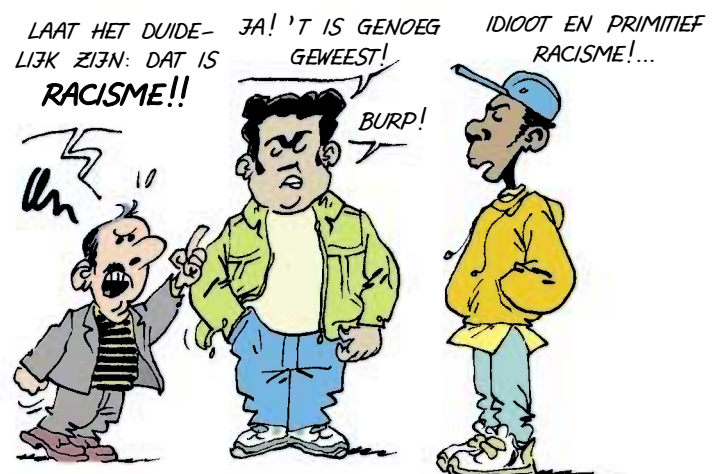
GEDRUKT OP CHLOORVRIJ GEBLEEKT PAPIER

"RACISTISCH? IK!"

De Europese Unie wil discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstamming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid bestrijden. Deze humoristische en informatieve brochure voor onderwijsgevenden en jongeren is bedoeld als aanzet tot het nadenken en praten over racisme.

EEN WERELD VAN VERSCHILLEN

Sergio Sana

WAT ZIET DIE ERUIT!

DIE HEEFT TE VEEL AMERIKAANSE FILMS GEZIEN!

ALLES IS ER: PET, SWEATSHIRT, BASKETBALSCHOENEN... EN HIJ IS OOK NOG MUZIKANT!

NATUURLIJK! MUZIEK, DAT ZIT "ZE" IN HET BLOED, DAT IS BEKEND.

DIE LUI HEBBEN GEVOEL VOOR RITME: REGGAE, BLUES, RAP...

WAP DOE WAP "

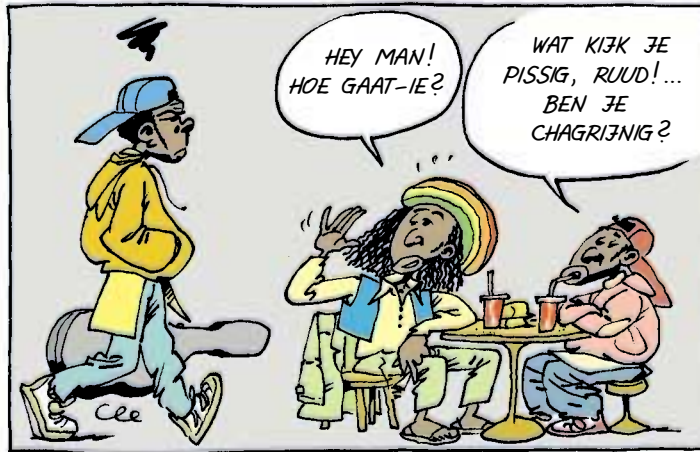
KLIK

HAAAA!
DOORDAT HUN VOOR-
OUDERS SLAVEN WAREN!
DUS EIGENLIJK DANKZIJ
DE BLANKEN!

JA, JA.

STELLETJE
KLOFO'S!

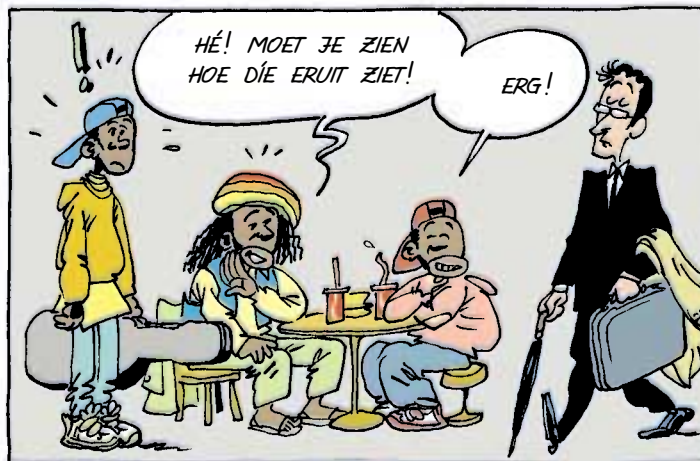
HEY MAN!
HOE GAAT-IE?

WAT KIJK JE
PISSIG, RUUD!...
BEN JE
CHAGRIJNIG?

NIET TE
GELOVEN ...

IK HEB NET TOCH IETS ACHTERLIJKS
MEEGEMAAKT! IK WIST NIET DAT DAT
SOORT OPMERKINGEN NOG VOORKWAM.
MOET JE HOREN...

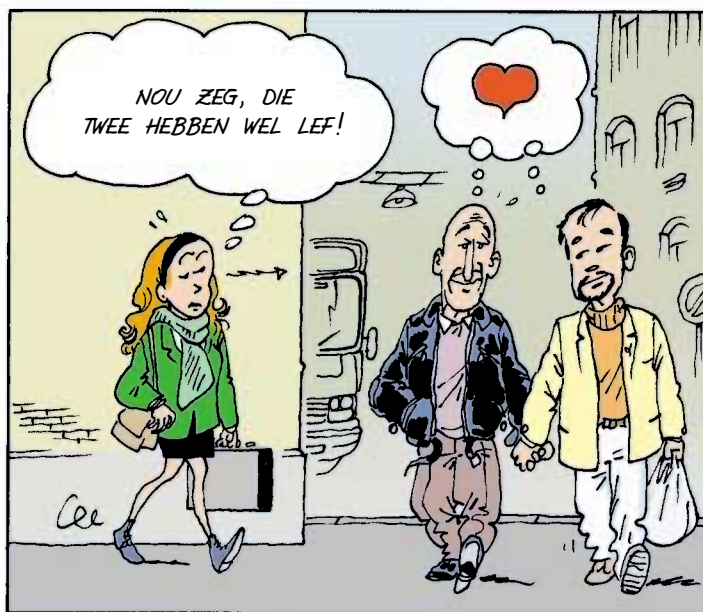

HÉ! MOET JE ZIEN
HOE DÍE ERUIT ZIET!

ERG!

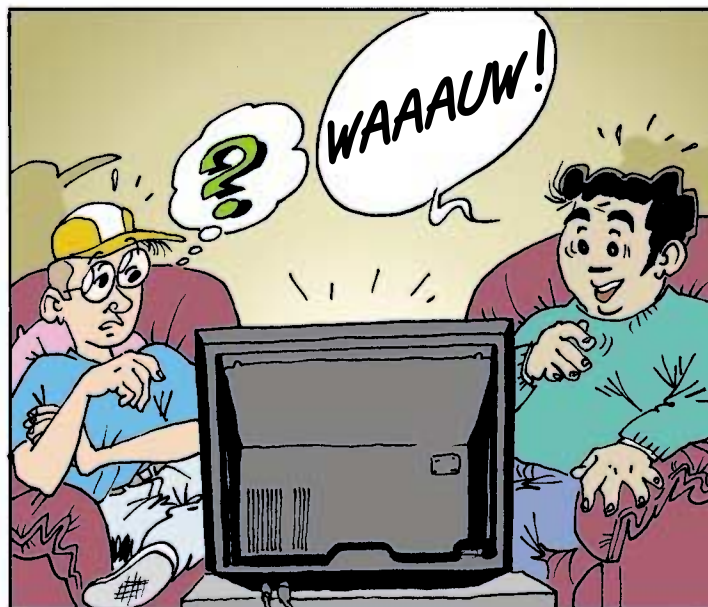
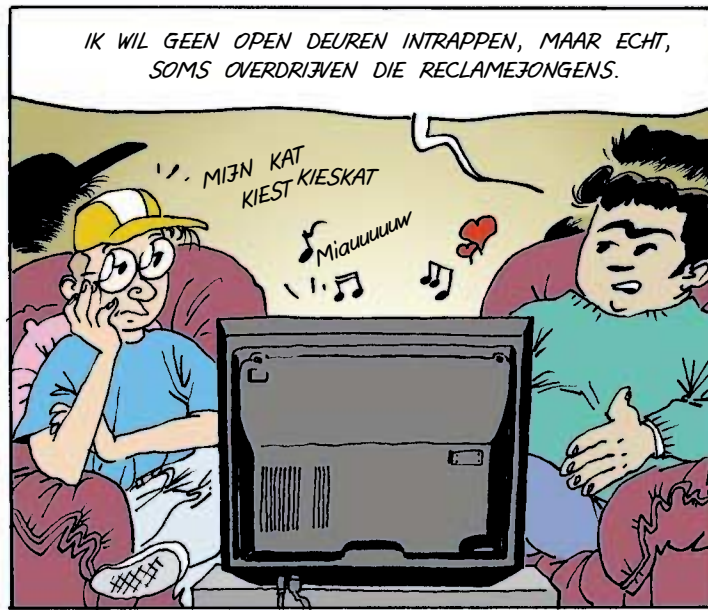
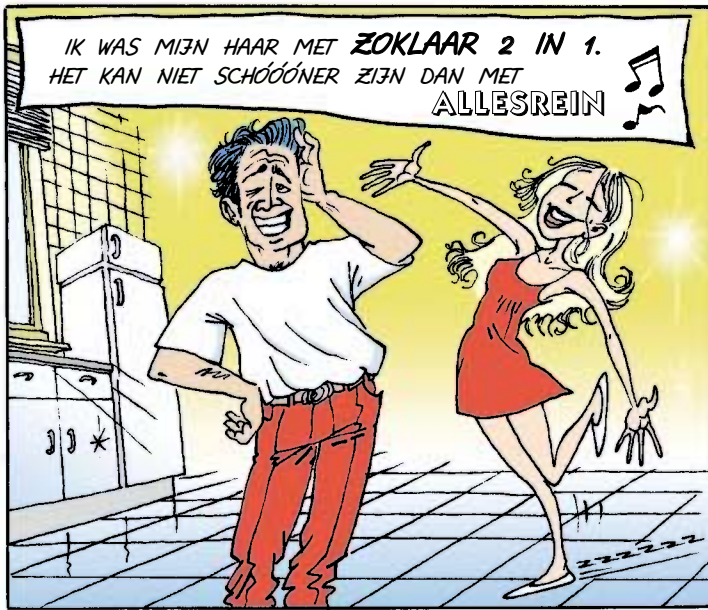

RACISME AAN DE LOPENDE BAND

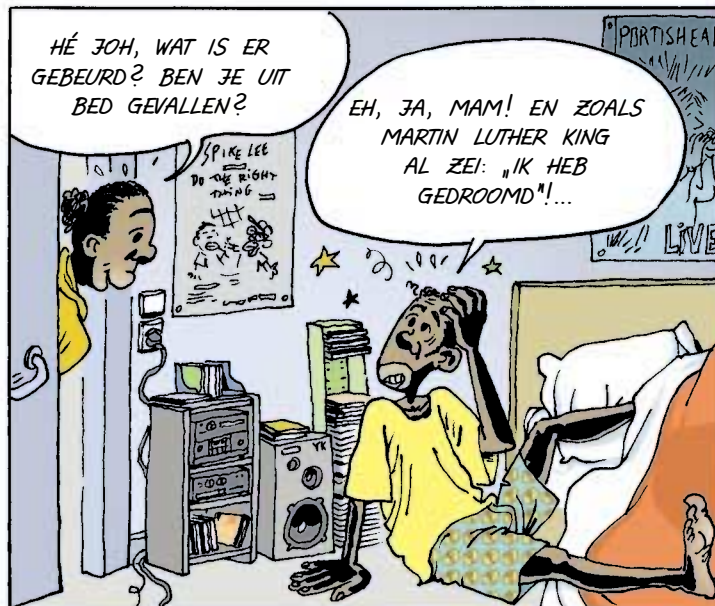
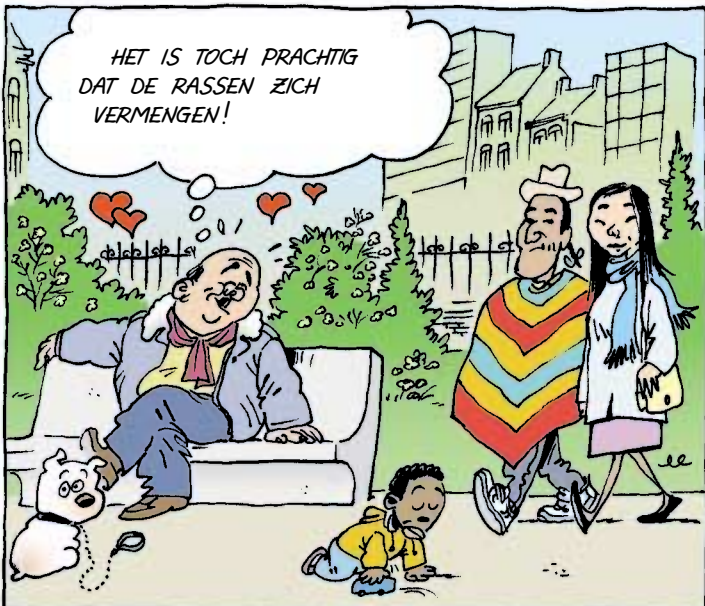

WITTER DAN WITTE WAS IN DE RECLAME

„IK HEB GEDROOMD”

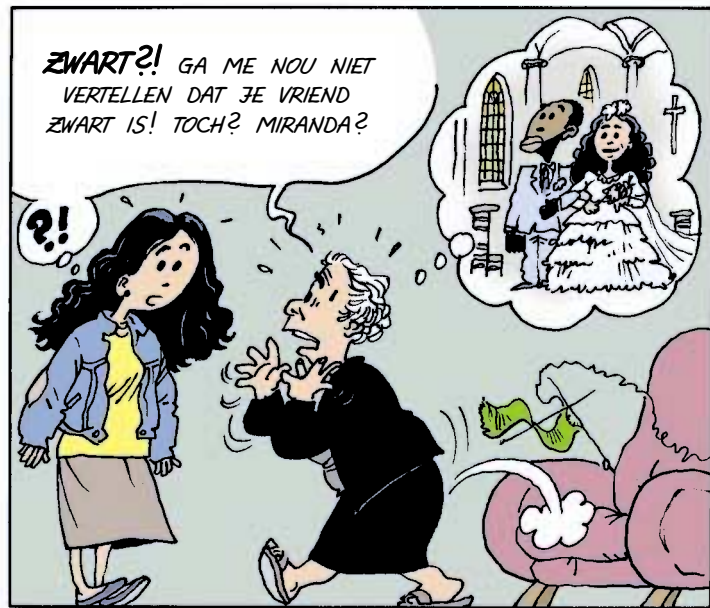
ONVERANTWOORDELIJKE WOORDEN

DE VRIEND

MAMA, IK WIL JE GRAAG MIJN VRIEND VOORSTELLEN; MAAR IK MOET JE WEL WAARSCHUWEN, HIJ IS...

ZWART?! GA ME NOU NIET VERTELLEN DAT JE VRIEND ZWART IS! TOCH? MIRANDA?

WELNEE, HOE KOM JE DAAR NOU BIJ? IK WOU ZEGGEN DAT...

'T IS ZEKER EEN MAROKKAAN? OJEE, EEN MAROKKAAN!

ZE IS ZELF GEDISCRIMINEERD TOEN ZE HIER KWAM, EN NU IS ZIJ DEGENE DIE...

NOU, WÁT DAN!? IS-IE GEHANDICAPT?

WERKLOOS? IS DAT HET? EEN GEHANDICAPTE, WERKLOZE MAROKKAAN?

HOU OP! LUISTER NOU EENS EVEN! IK WOU ALLEEN MAAR DIT ZEGGEN: HIJ IS...

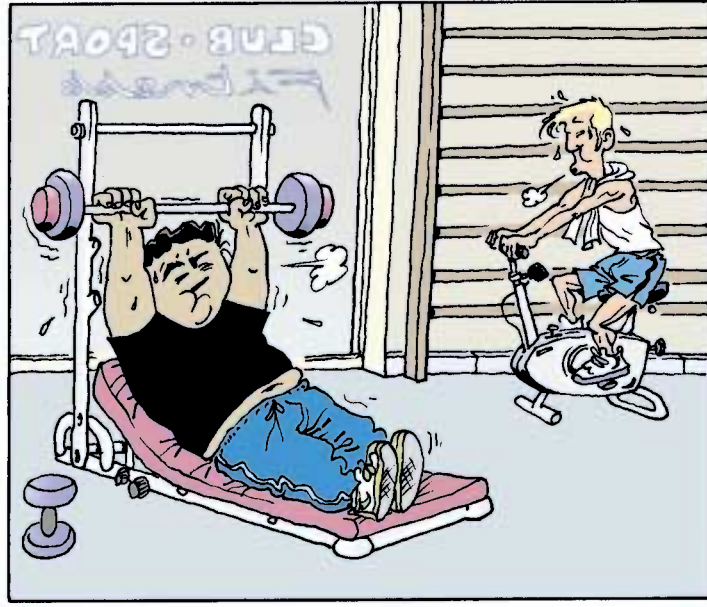
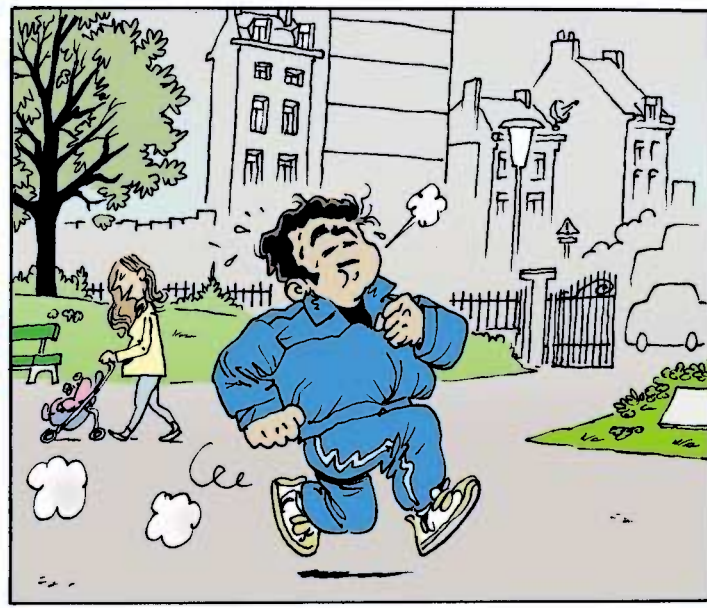

...VEGETARIËR!

M'VROUW...

GOEIE HEMEL! WAT IS DÁT VOOR 'N GELOOF?

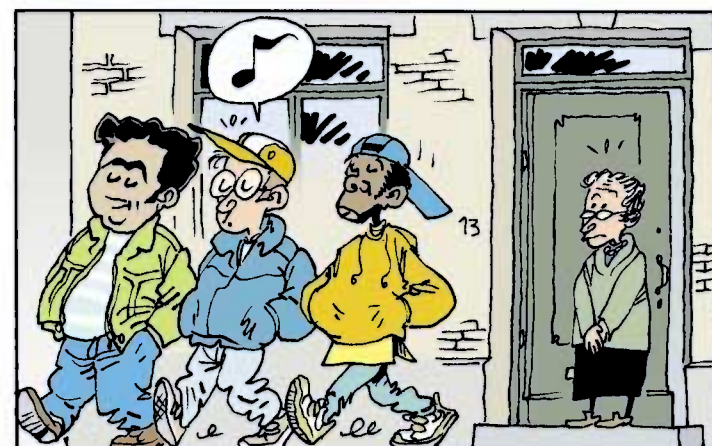
OP DIEET

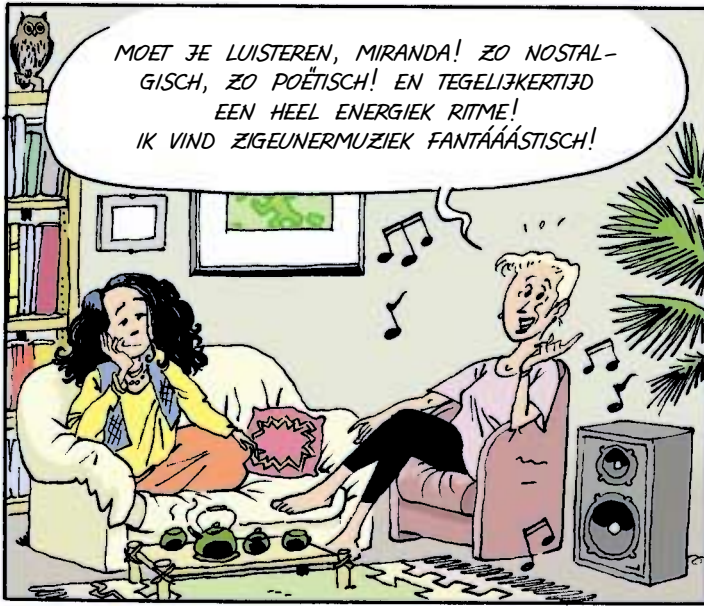
Benji is SAMA

VOOROORDELEN

ZIGEUNERS

MOET JE LUISTEREN, MIRANDA! ZO NOSTAL-
GISCH, ZO POËTISCH! EN TEGELIJKERTIJD
EEN HEEL ENERGIEK RITME!
IK VIND ZIGEUNERMUZIEK FANTÁÁÁSTISCH!

EIGENLIJK ZIJN ZIGEUNERS DE ENIGE
ECHTE REIZIGERS! HET GAAT OM HET REIZEN,
NIET OM HET REISDOEL! LATCHO DROM, ZOALS
ZIJ ZEGGEN!...

BOF JIJ EVEN! ALS JE ZOVEEL VAN ZIGEUNERLIEDEREN
HOUDT, KUN JE ZE NU „LIVE“ HOREN; ZE STAAN
(DAAR WAAR ZE WELKOM ZIJN!) OP EEN VELD VLAKBIJ
DE SUPERMARKT, ZO'N 500 METER HIER VANDAAN!

WAAR HADDEN WE HET
OOK ALWEER OVER?

ANDERS BEKEKEN

ALS MENEER XENO BIJ HEM IN DE BUURT RONDLOOPT, MOPPERT EN SCHELDT HIJ OP AL DIE MENSEN DIE, VOLGENS HEM, HET STRAATBEELD BEDERVEN. HIJ VOELT ZICH BEDREIGD, EN DAT IRRITEERT HEM...

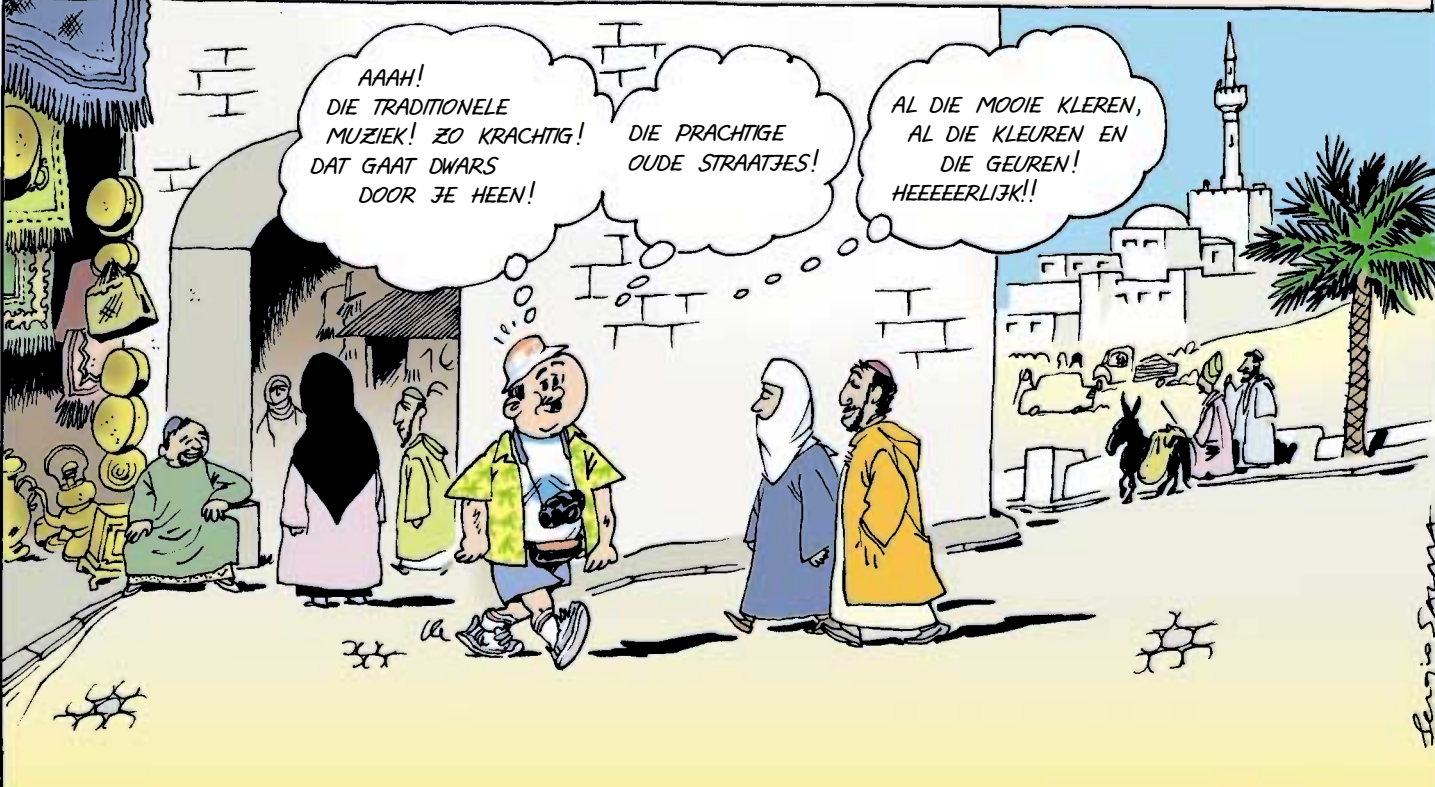

'T IS ONGELOFELIJK! IK VOEL ME NIET MEER THUIS! MOET JE KIJKEN WAT EEN BENDE!

ZE HEBBEN DIE MUZIEK KEHARD STAAN! ZE HEBBEN HUN EIGEN WINKELS EN ZE KLEDEN ZICH NET ALS IN HUN EIGEN LAND!

ZE ZIJN LUIDRUCHTIG EN SLORDIG!... WAAR MOET DAT NAARTOE?

MAAR ALS MENEER XENO ALS TOERIST RONDLOOPT, ZIET HIJ DE DINGEN HEEL ANDERS. DAN IS HIJ ONTSPANNEN, OP Z'N GEMAK... ALLES WAT HEM THUIS ZO STOORT IS NU OPEENS EXOTISCH, AANGENAAM ANDERS. MENEER XENO IS OP VAKANTIE.

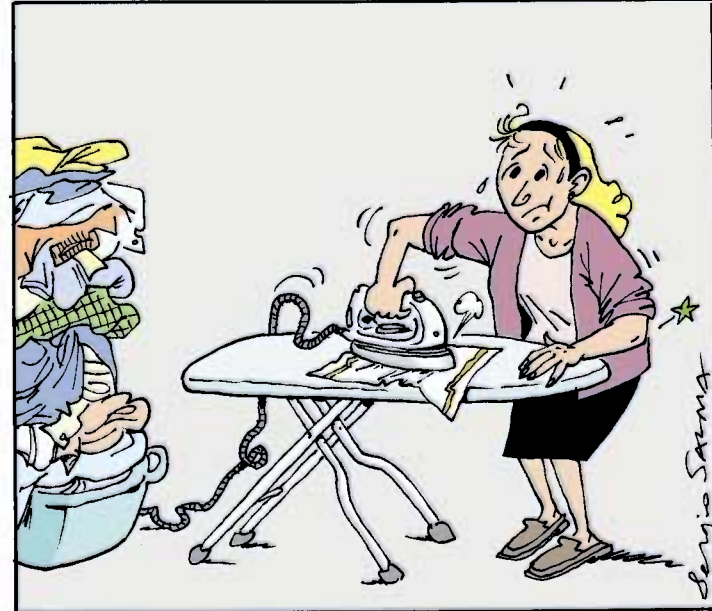
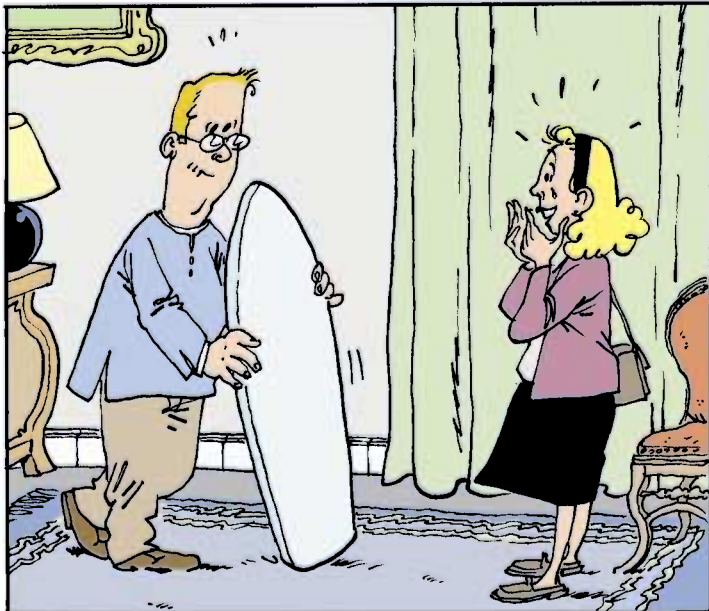
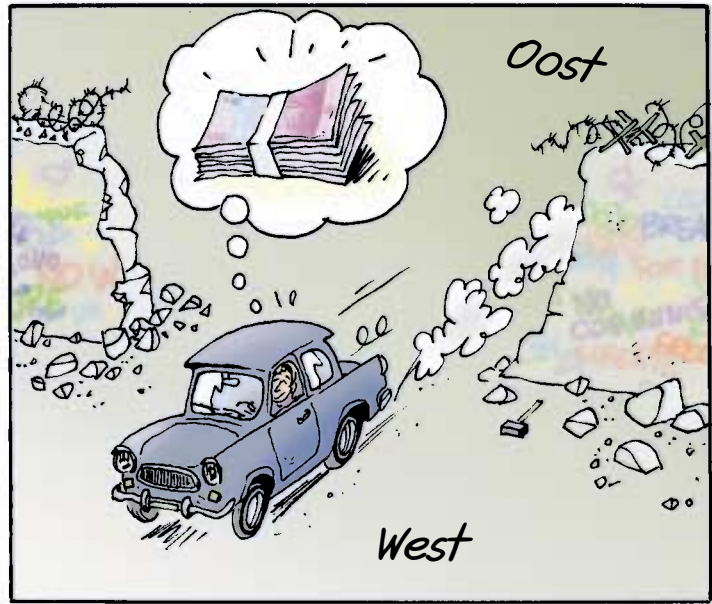
AAAH! DIE TRADITIONELE MUZIEK! ZO KRACHTIG! DAT GAAT DWARS DOOR JE HEEN!

DIE PRACHTIGE OUDE STRAATJES!

AL DIE MOOIE KLEREN, AL DIE KLEUREN EN DIE GEUREN! HEEEEERLIJK!!

Benigno Sarmiento

OOST, WEST

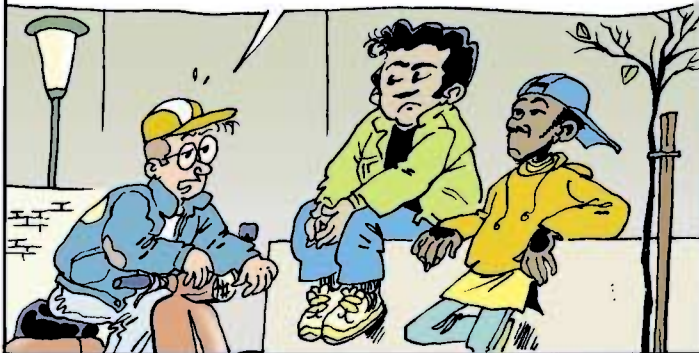

ELEMENTAIRE BELEEFDHEID

POPULAIRE CLICHÉS

DIE OUDE CLICHÉS ZIJN HARDNEKKIG! ITALIANEN ZIJN LUI EN VROUWENVERSIERERS, SCHOTTEN ZIJN GIERIG, EN ZWARTEN ZIJN NET KINDEREN...

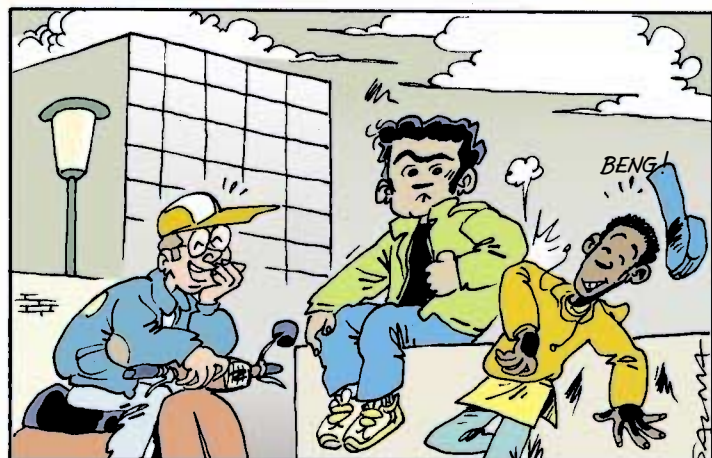

AL DIE ONZIN DIE ZE MAAR BLIJVEN UITKRAMEN: ALLE DUITSERS HEBBEN EEN LEREN BROEK AAN EN DRINKEN BIER, GRIEKEN LOPEN IN ROKJES, MAROKKANEN ZIJN TUIG.

HA! MAAR DAT IS GEEN CLICHÉ! VOOR MAROKKANEN KLOPT HET!

TOCH, SAÏB?

ZAG U DIE VENT? WAT WAS DAT? EEN TURK? EEN MAROKKAAN? AL DIE BUITENLANDERS LIJKEN OOK OP ELKAAR!

IK VIND DAT ZE WEL EEN BEETJE HUN BEST MOGEN DOEN OM TE INTEGREREN, VINDT U NIET? EÉN DING IS IN IEDER GEVAL ZEKER, BESTE MAN: DIE MENSEN ZIJN ANDERS DAN U EN IK!

EN IK BEN DE ZOON VAN DIE BUITENLANDER, EN IK VIND DAT IEDEREÉN WEL EEN BEETJE Z'N BEST MAG DOEN, BESTE MAN!

DIE ZIT!

Sevino-Dama

KLEREN MAKEN NIET DE MAN

HET LELIJKE KLEINE EENDJE

'T IS TOCH TE GEK! ER IS MAAR ZO WEINIG VOOR NODIG OM HET LEVEN IN ONZE MAATSCHAPPIJ VEEL AANGENAMER TE MAKEN.

ALS DE MENSEN NOU EENS Zouden BEGRIJPEN DAT IN EEN STAD ALTJD VERSCHILLENDE ETNISCHE GROEPEN, RELIGIES EN SOCIALE KLASSEN SAMENKOMEN, DAN Zouden ZE ELKAAR NIET ALTJD BIJ HET MINSTE OF GERINGSTE PROBLEEM DE SCHULD GEVEN!...

DOORDAT BEPAALDE MENSEN BUITEN SPEL KOMEN TE STAAN, ONTSTAAN GETTO'S, DIE SPANNINGEN OPROEPEN EN ONVERMIJDELIJK TOT PROBLEMEN LEIDEN!... IK WIL NIET TE IDEALISTISCH ZIJN, MAAR HOPELIJK KOMT ER OOIIT EEN TIJD DAT NIEMAND MEER OP DE EEN OF ANDERE MANIER BUITEN DE MAATSCHAPPIJ STAAT!

BUITENLANDERS, GEHANDICAPTEN, OUDEREN, WERKLOZEN, ROODHARIGEN, DIKKERDS, ZIEKEN, ZIGEUNERS, ENZOVVOORT WORDEN UITGESLOTEN, ALLEEN OMDAT ZE ANDERS ZIJN. EIGENLIJK ZIJN MENSEN HEEL DOM!

UITSLUITING IS NIET TYPISCH IETS VOOR MENSEN, BIJ DIEREN KOMT HET OOK VOOR! KENNEN JULLIE „HET LELIJKE KLEINE EENDJE" NIET? DAT GAAT OVER EEN JONG EENDJE DAT WORDT UITGESTOTEN! HAHA! EIGENLIJK KUN JE ER MAAR HET BESTE OM LACHEN, HÈ?...

SNIF! !? SNUF!

Fergio Smeets

DE TOEKOMST VAN DE WERELD

RACISTISCH? NATUURLIJK IS IEDEREEN EEN BEETJE RACISTISCH! OOK DEGENEN DIE DAT NIET TOEGEVEN! 'T HEEFT GEEN ZIN OM JE KOP IN HET ZAND TE STEKEN!

NEE, ZEG! WE LEVEN OP DE DREMPEL VAN DE 21E EEUW! RACISME IS EEN AFWIJKing, ONAANVAARDBAAR! DE WERELD IS EEN GROTE SMELTKROES!

RACISTISCH? DAT ZEGT NIKS EN DAT ZEGT ALLES. WAAROM KIEST IN DE RECLAME ALTIJD HET BLONDJE HET JUISTE PRODUCT? NOU?

ER KAN NIET GENOEG GEWEZEN WORDEN OP DE ROL VAN DE MEDIA BIJ DE VERSPREIDING VAN VERKEERDE IDEEEN. WAAROM WORDT ER ALLEEN OVER BUITENLANDERS GESPROKEN ALS ER EEN PROBLEEM IS? UITEINDELIJK KOM JE DAN TOT DE CONCLUSIE: BUITENLANDER = PROBLEEM.

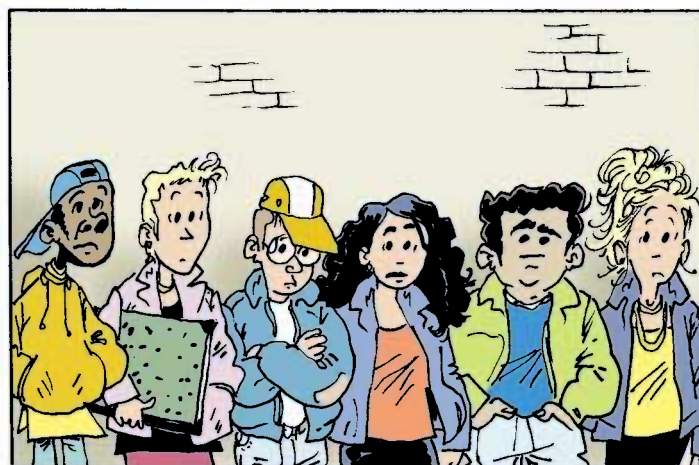
SOMMIGE MENSEN DOEN HUN BEST, MAAR ANDEREN HITSEN DE MENSEN OP TOT HAAT EN RACISME IN ALLERLEI VORMEN, EN VERGETEN DE LESSEN VAN HET VERLEDEN!

KEUZEVRIVHEID OP HET GEBIED VAN POLITIEK, SEKSUALITEIT, RELIGIE, MANIER VAN LEVEN! WE HOEVEN ALLEEN MAAR DE PERSOONLIJKE VRIVHEID TE RESPECTEREN EN IEDER ZIJN VRIVJE WIL TE LATEN! WIF, JONGEREN, WIF MOETEN DE WERELD VERBETEREN!

WE HEBBEN NOG HEEL WAT TE DOEN!

RACISME BESTRIJDEN

Volgens een enquête die in het voorjaar van 1997 in de hele Europese Unie is gehouden, is in de lidstaten in een zorgwekkende mate sprake van racisme en vreemdelingenhaat: bijna 33% van de ondervraagde personen noemt zichzelf openlijk „tamelijk racistisch” of „zeer racistisch”.

Degenen die zichzelf racistisch noemen zijn meer dan anderen ontevreden over hun persoonlijke situatie. Zij zijn bang voor werkloosheid, zien de toekomst somber in en hebben geen vertrouwen in de instellingen en het politieke establishment in hun land; bovendien stemmen zij vaker in met de negatieve stereotypen over immigranten en minderheden.

Veel mensen die zichzelf racistisch noemen, zijn in werkelijkheid vreemdelingenhaters: tegen welke „minderheden” de racistische gevoelens in een land gericht zijn, is afhankelijk van de koloniale en migratorische geschiedenis van het betrokken land en van het aantal vluchtelingen dat recentelijk het land is binnengekomen.

De resultaten van de enquête tonen aan dat racisme een zeer complex verschijnsel is. Racistische gevoelens gaan hand in hand met een sterk geloof in het democratische systeem en eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden. De meerderheid van de ondervraagde personen vindt dat in de maatschappij voor iedereen een plaats moet zijn en dat alle burgers gelijke rechten moeten hebben, ook immigranten en degenen die tot een minderheid behoren.

De meningen zijn meer verdeeld als wordt gevraagd of alle leden van minderheidsgroepen in alle omstandigheden deze rechten moeten genieten. Velen vinden dat de rechten van degenen die deel uitmaken van minderheden die als „probleemgroepen” worden beschouwd, dat wil zeggen immigranten die illegaal in de Europese Unie verblijven, misdadigers en werklozen, moeten worden beperkt.

De ondervraagde personen vinden dat de Europese instellingen een grotere rol moeten spelen bij de bestrijding van racisme.

AANGEGEVEN MATE VAN RACISME (PER LAND) IN PROCENTEN, NON-RESPONS NIET INBEGREPEN

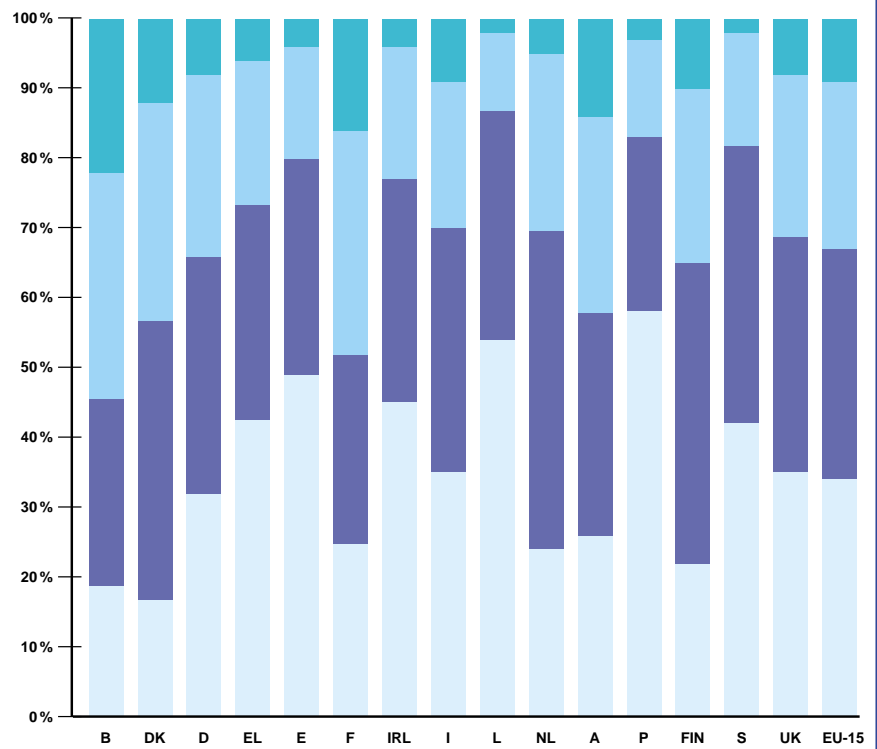
Vraag: „Sommige mensen vinden zichzelf in het geheel niet racistisch. Anderen vinden zichzelf zeer racistisch. Kunt op deze kaart aangeven welk getal overeenkomt met uw eigen gevoelens op dit gebied? Als u vindt dat u in het geheel niet racistisch bent, geeft u een 1 aan. Als u vindt dat u zeer racistisch bent, geeft u een 10 aan. De scores tussen 1 en 10 geven aan of uw gevoelens meer naar de ene of meer naar de andere kant gaan.”

Voor deze grafiek is de categorie „in het geheel niet racistisch” (1 op de schaal) als zodanig gehandhaafd en zijn de volgende categorieën samengevoegd:

„een beetje racistisch” (2 en 3)
„tamelijk racistisch” (4 tot 6) en
„racistisch” (7 tot 10)

Eurobarometer 47.1 – Voorjaar 1997

■ % zeer racistisch (7 tot 10 op de schaal)
■ % tamelijk racistisch (4 tot 6)
■ % een beetje racistisch (2 tot 3)
■ % in het geheel niet racistisch (1 op de schaal)

MAATREGELEN VAN DE EUROPESE UNIE

1977

Gemeenschappelijke verklaring van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie over de fundamentele rechten.

1986

Het Europees Parlement keurt het eerste verslag van de enquêtecommissie inzake de opkomst van fascisme en racisme in Europa goed.

De Raad, het Europees Parlement en de Commissie keuren een gemeenschappelijke verklaring tegen racisme en vreemdelingenhaat goed.

1989

In het sociaal handvest van de sociale grondrechten van de werkenden wordt gewezen op het belang van de bestrijding van alle vormen van discriminatie, met inbegrip van de discriminatie op grond van geslacht, huidskleur, ras, overtuiging of geloof.

1990

De Europese Raad van Dublin keurt een resolutie inzake de bestrijding van racisme en vreemdelingenhaat goed.

Het Europees Parlement hecht zijn goedkeuring aan het tweede verslag van de enquêtecommissie, waarin wordt opgeroepen tot meer actie op Europees niveau.

1991

De Europese Raad van Maastricht keurt een resolutie goed waarin wordt beloofd dat duidelijke en ondubbelzinnige maatregelen zullen worden getroffen om het opkomende racisme en de vreemdelingenhaat te bestrijden.

1992

Het Economisch en Sociaal Comité keurt een resolutie goed over racisme, vreemdelingenhaat en religieuze onverdraagzaamheid.

De Europese Raad van Edinburgh hecht zijn goedkeuring aan een derde resolutie tegen racisme, waarin wordt benadrukt dat in heel Europa „krachtige en doeltreffende maatregelen moeten worden genomen om dit verschijnsel zowel via onderwijs als wetgeving te bestrijden”.

1993

Het Europees Parlement keurt diverse resoluties goed over racisme en vreemdelingenhaat en de gevaren van het extreem-rechtse geweld.

De Europese Raad van Kopenhagen hecht zijn goedkeuring aan een vierde verklaring, waarin racisme en vreemdelingenhaat worden veroordeeld. De Europese Raad verklaart te hebben besloten „zich meer toe te leggen op het opsporen en het uit de weg ruimen van de oorzaken van racisme” en verbindt zich ertoe „alles in het werk te stellen om immigranten, vluchtelingen en anderen tegen uitingen en blijken van racisme en intolerantie te beschermen”.

1994

Op basis van een Frans-Duits initiatief besluit de Europese Raad van Korfoe een adviescommissie „racisme en vreemdelingenhaat” in te stellen die aanbevelingen zal doen voor praktische maatregelen om verdraagzaamheid en begrip te bevorderen. De Raad stemt ermee in op Europees niveau een algemene strategie te ontwerpen om racisme te bestrijden. Tijdens zijn bijeenkomst te Essen verzoekt de Europese Raad de adviescommissie met name het werk op de verschillende terreinen van onderwijs en opleiding, informatie en media alsmede op het gebied van politie en justitie te verdiepen.

In haar witboek inzake het sociaal beleid kondigt de Commissie aan erop te zullen aandringen dat in het Verdrag specifieke bevoegdheden worden opgenomen om rassendiscriminatie te bestrijden.

In een mededeling van de Europese Commissie over het immigratie- en asielbeleid is het laatste hoofdstuk gewijd aan de bestrijding van rassendiscriminatie en de problemen die verband houden met racisme en vreemdelingenhaat.

In een resolutie van het Europees Parlement over racisme en vreemdelingenhaat wordt erop aangedrongen een Europese richtlijn uit te vaardigen ter versterking van de bestaande wetgeving van de lidstaten.

1995

De adviescommissie dient bij de Europese Raad van Cannes haar eindverslag in, waarin vele aanbevelingen worden gedaan voor maatregelen. De Europese Raad verzoekt de commissie om in nauwe samenwerking met de Raad van Europa de haalbaarheid te bestuderen van een Europees waarnemingscentrum voor racisme en vreemdelingenhaat.

In twee resoluties van het Europees Parlement over racisme, vreemdelingenhaat en antisemitisme wordt erop aangedrongen maatregelen te treffen om ervoor te zorgen dat op het gebied van werkgelegenheid gelijke kansen bestaan voor iedereen, ongeacht leeftijd, ras, geslacht, handicap of geloofsovertuiging.

De Raad sociale zaken en de Raad onderwijs keuren resoluties goed ter bestrijding van racisme op het werk en in het onderwijs.

De Europese Commissie dient een voorstel in bij de Raad om 1997 uit te roepen tot Europees Jaar tegen racisme. De Commissie wijst erop dat dit Europees jaar een specifieke rol kan spelen als aanvulling op de nationale maatregelen. De belangrijkste actiegebieden zijn: bevordering van de integratie en het scheppen van mogelijkheden voor integratie, bevordering van gelijke kansen en het verminderen van discriminatie, bewustmaking van het publiek en bestrijding van vooroordelen, voorkoming van racistisch gedrag en geweld en toezicht op en bestraffing van racistische misdrijven, internationale samenwerking en verbetering van de wetgeving op het gebied van racismebestrijding, ook op Europees niveau.

De sociale partners keuren tijdens de top een gezamenlijke verklaring goed betreffende de preventie van

rassendiscriminatie en vreemdelingenhaat en de bevordering van gelijke behandeling op het werk.

1996

Het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's steunen het voorstel om 1997 uit te roepen tot Europees Jaar tegen racisme.

De adviescommissie voltooit de haalbaarheidsstudie. De Europese Raad verzoekt de commissie de werkzaamheden voort te zetten tot het Europees Waarnemingscentrum voor racisme en vreemdelingenhaat is opgericht. Tevens stemt de Europese Raad in met het Europees Jaar tegen racisme.

1997

De lidstaten en het Europees Parlement komen tot overeenstemming over de vestiging van het waarnemingscentrum in Wenen. Het waarnemingscentrum heeft een tweeledige taak: het inventariseren en evalueren van uitingen van racisme en vreemdelingenhaat en het analyseren van de oorzaken ervan, waarbij concrete en praktische voorstellen worden gedaan om deze verschijnselen te bestrijden.

De staatshoofden en regeringsleiders nemen de bescherming van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden op in het nieuwe Verdrag van Amsterdam.

1998

De Europese Commissie presenteert een algemeen actieprogramma ter bestrijding van racisme.

HET VERDRAG VAN AMSTERDAM EN INTERNATIONALE OVEREENKOMSTEN

Het Verdrag van Amsterdam Hoofdstuk 1

Algemene beginselen

„De Unie is gegrondvest op de beginselen van vrijheid, democratie, eerbiediging van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, en van de rechtsstaat”, welke beginselen de lidstaten gemeen hebben.

De Unie eerbiedigt de grondrechten, zoals die worden gewaarborgd door het op 4 november 1950 te Rome ondertekende Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en zoals zij uit de gemeenschappelijke constitutionele tradities van de lidstaten voortvloeien, als algemene beginselen van het Gemeenschapsrecht.

De Unie eerbiedigt de nationale identiteit van haar lidstaten.

De Unie voorziet zich van de middelen die nodig zijn om haar doelstellingen te verwezenlijken en haar beleid ten uitvoer te leggen.

Non-discriminatie, artikel 6 A

Onverminderd de andere bepalingen van dit Verdrag kan de Raad, binnen de grenzen van de door dit Verdrag aan de Gemeenschap verleende bevoegdheden, met eenparigheid van stemmen, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement, passen-

de maatregelen nemen om „discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstamming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid” te bestrijden.

Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, 1950, artikel 14

Het genot van de vrijheden en rechten die in dit Verdrag zijn bepaald, is verzekerd zonder onderscheid naar geslacht, ras, huidskleur, taal, afstamming, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationaliteit of sociale klasse, het behoren tot een etnische minderheid, bezit, geboorte of andere gronden.

Internationaal Verdrag van de Verenigde Naties inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie, 1965, artikel 1

In dit verdrag wordt onder „rassendiscriminatie” verstaan elke vorm van onderscheid, uitsluiting, beperking of voorkeur op grond van ras, huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming die ten doel heeft de erkenning, het genot of de uitoefening van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden op politiek, economisch, sociaal of cultureel gebied, of op andere terreinen van het openbare leven, teniet te doen of aan te tasten, dan wel de tenietdoening of aantasting daarvan ten gevolge heeft.

WAAROM MOETEN ER MAATREGELEN WORDEN GETROFFEN OP EUROPEES NIVEAU?

Europese identiteit

Racismebestrijding is onlosmakelijk verbonden met de Europese identiteit. Het kweken van gemeenschapszin bij de volkeren die zo lang tegenover elkaar hebben gestaan in gewelddadige conflicten was een van de idealen van de oprichters van de Gemeenschap.

Democratie

Aan de basis van de Europese Unie moet een samenleving liggen waarin verschillen worden gewaardeerd en waarin de behoeften en de belangen en waarden van alle burgers ongeacht hun etnische afkomst, geloof, nationaliteit of culturele identiteit zijn vertegenwoordigd en wor-

den beschermd. Deze voorwaarde is van wezenlijk belang voor de democratische ontwikkeling en de legitimiteit van regeringen en instellingen.

Geen enkele lidstaat is vrij van racisme en voor geen enkele sociale of culturele groep geldt een garantie dat zij er niet op een dag ook het slachtoffer van zullen worden ⁽¹⁾.

Eerbiediging van de mensenrechten

Eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden, zoals vastgelegd in het Verdrag, alsmede het

⁽¹⁾ Mededeling van de Europese Commissie over racisme, vreemdelingenhaat en antisemitisme COM(95) 653 def.

recht op gelijke behandeling en vrijwaring van discriminatie liggen als uitgangspunten ten grondslag aan alle communautaire beleidsmaatregelen.

Economische en sociale ontwikkeling en rechten

Racisme en vreemdelingenhaat vormen een ernstige bedreiging, zowel voor de stabiliteit van de Europese maatschappij als voor het goed functioneren van de economie ⁽¹⁾.

In de Europese economieën wordt het arbeidspotentieel niet ten volle benut ⁽¹⁾.

Discriminatie belemmert het vrije verkeer van personen en diensten doordat mensen die worden gediscrimineerd geen werk of woonruimte kunnen vinden en geen toegang hebben tot de diensten waarvan zij gebruik zouden willen maken ⁽²⁾.

Verschillen in nationaal beleid op het gebied van de bescherming tegen racisme zullen mensen die het

slachtoffer kunnen worden van racisme ervan weerhouden naar de lidstaten van de Europese Unie te gaan waar zij onvoldoende bescherming genieten ⁽²⁾.

Deelname van alle burgers aan het maatschappelijke, economische en politieke leven is een belangrijke doelstelling van de Europese ontwikkeling. Maar het racisme sluit soms mensen uit en floreert daarbij. Mensen die zich bedreigd of afgewezen voelen zijn eerder geneigd anderen ook af te wijzen.

Racismebestrijding is nauw verweven met de verbetering van arbeidsomstandigheden en met het immigratie- en integratiebeleid voor zover die bijvoorbeeld betrekking hebben op de toegang tot arbeid en onderwijs ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ *Gezamenlijke verklaring van de sociale partners over de preventie van rassendiscriminatie en vreemdelingenhaat en de bevordering van gelijke behandeling op het werk.*

⁽²⁾ *Verslag van de openingsconferentie van het Europees Jaar tegen racisme, 1997.*

„EUROPA TEGEN RACISME”

Aangezien racisme, xenofobie en antisemitisme in tegenspraak zijn met fundamentele rechten, zoals onderschreven in communautaire regelgeving, erkend in internationale verklaringen/instrumenten en voortkomend uit constitutionele tradities;

aangezien racisme, xenofobie en antisemitisme in Europa voortdurend aanwezig zijn, hetgeen een belangrijke uitdaging voor de maatschappij vormt en de mobilisering van alle partners in het tegengaan van dit fenomeen vraagt;

aangezien de Raad en de lidstaten deze uitdaging in het uitroepen van 1997 als Europees Jaar tegen racisme hebben erkend,

Wij, de ondergetekenden, bevestigen

- het fundamentele recht van iedereen om vrij van discriminatie of intimidatie op basis van ras, kleur, godsdienst of nationale of etnische oorsprong te leven;
- de noodzaak om partnerschappen aan te gaan teneinde de krachten te bundelen in de strijd tegen racisme, xenofobie en antisemitisme.

Wij, de ondergetekenden, verbinden ons

- onze acties in de strijd tegen racisme, xenofobie en antisemitisme op alle terreinen van het leven te versterken, daarbij gebruik makend van alle beschikbare middelen en instrumenten;
- daartoe met alle relevante partners samen te werken;
- om de verspreiding van goede praktijken en ervaringen te initiëren, stimuleren en bevorderen;
- relevante maatregelen, inclusief Europees en nationale gedragscodes, te bevorderen.

Wij, de ondergetekenden, zijn van plan:

- actief aan het Europees Jaar tegen racisme deel te nemen;
- actief te participeren in het proces van Europese mobilisering, zoals gestart door het Europees Jaar tegen racisme.

Wij roepen alle Europees instellingen, overheden, privé-organisaties en burgers op om in het dagelijks leven, op school, op de werkplaats, in de media op Europees, nationaal en plaatselijk niveau tot de strijd tegen racisme, xenofobie en antisemitisme bij te dragen.

Wim Kok

eerste minister van Nederland
en fungerend voorzitter van de Raad

José María Gil-Robles Gil-Delgado

voorzitter van het
Europees Parlement

Jacques Santer

voorzitter van de
Europese Commissie

BRUGGEN BOUWEN TUSSEN DE CULTUREN

Eén van de grootste opgaven voor de huidige Europese samenlevingen is dat zij steeds meer verschillende culturele groepen moeten opnemen. Het beleid heeft zich ontwikkeld op basis van begrippen, waarden en modellen die door de dominante cultuur als norm worden beschouwd. Gevolg: door de nadruk te leggen op overeenkomsten en homogeniteit, voelen degenen die niet in die standaarddefinitie passen zich nog sterker buitengesloten.

De term „cultuur” wordt hier in de breedste zin van het woord gebruikt: het gaat niet alleen om etnische of nationale kenmerken, maar ook om geslacht, opleiding, sociale klasse en godsdienst.

Volgens Hofstede⁽¹⁾ kan cultuur worden gedefinieerd als de collectieve programmering van de geest, die de leden van de ene sociale groep onderscheidt van die van de andere.

Deze programmering begint bij de geboorte en gaat door tot de volwassenheid. Zij speelt zich af in het gezin, op school en op het werk. Zij bestaat uit een reeks gemeenschappelijke waarden, overtuigingen en attitudes die de

cultuur van een groep vorm geven, die al op heel jonge leeftijd worden geleerd en die zowel bewust als onbewust een rol spelen. Daarbij gaat het om machtsstructuren, instellingen en sociale gebruiken. Deze processen onderscheiden een groep en geven hem zijn specifieke kenmerken. Zij geven individuele personen het gevoel deel uit te maken van een groep en bieden hun houvast.

Mensen die op elkaar lijken omdat zij tot dezelfde groep behoren, vertrouwen elkaar gemakkelijker. Hoe groter het verschil, hoe groter het wantrouwen en hoe moeilijker het is om iets gemeenschappelijks te vinden. Dat geldt zowel voor het privé-leven als voor het beroepsleven.

Voor het bestrijden van racisme is zelfonderzoek nodig. Het hedendaagse racisme uit zich niet meer onverbloemd, maar in subtiele en versluierde vorm, gebaseerd op het afwijzen van verschillen. Het omvat een verborgen systeem van uitsluiting, waarin een onderscheid wordt gemaakt tussen degenen die wel en degenen die niet tot de groep behoren.

⁽¹⁾ Hofstede, G., „Cultures Consequence”, 1980, Sage Publications, London.

DE FASEN VAN DE INTERCULTURELE COMMUNICATIE

● FASE 1

Men is onkundig van de verschillen; typerende houding: „onze manier van doen is de beste”.

● FASE 2

Dankzij interculturele contacten, communicatie en observatie ziet men in dat er verschillen bestaan: „anderen doen het anders”.

● FASE 3

Er heerst verdraagzaamheid, in die zin dat wordt erkend dat „zij anders zijn” zonder dat daar een waardeoordeel aan wordt gekoppeld.

● FASE 4

Het bestaan van verschillen wordt aanvaard en benadrukt en er wordt positief gebruik van gemaakt, „laten we samenwerken, dat zal voor iedereen verrijkend zijn”.

EEN BLIK OP DEFINITIES EN BEGRIPPEN

„De verscheidenheid van de multiculturele en multinationale samenleving is een verrijking voor **Europa**. Het valt echter niet te ontkennen dat in onze samenleving nog steeds sprake is van racisme. Racisme raakt iedereen. Het tast onze gemeenschap aan en roept onzekerheid en angst op.”

Pádraig Flynn, lid van de Europese Commissie

„**Creativiteit** ontstaat alleen bij verschillen.”

Yehudi Menuhin, violist en voorvechter van de mensenrechten

„**Racisme** begint als bestaande of denkbeeldige verschillen worden aangevoerd ter rechtvaardiging van agressie. Agressie die is gebaseerd op het gebrek aan begrip voor de ander, op het onvermogen om het bestaan van verschillen te aanvaarden en de dialoog aan te gaan.”

Mario Soares, voormalig president van Portugal

„**Vooroordeel**: negatief gevoel ten aanzien van een bepaald persoon of een groep mensen dat niet is gebaseerd op kennis, redenen of feiten

Macht: het vermogen om dingen in beweging te zetten, ze te beheersen en te controleren

Verschil tussen racisme en vooroordeel: een vooroordeel kan betekenen dat je iemand minacht zonder ook maar iets over hem te weten, maar dat wil niet zeggen dat je zijn leven negatief kunt beïnvloeden. Racisme echter beïnvloedt het functioneren van de gehele samenleving, waarbij racistische vooroordelen in actief handelen kunnen worden omgezet. De meerderheid heeft macht over de minderheid en kan deze opzettelijk of onopzettelijk aanzetten tot racistisch gedrag. Racisme houdt dus in dat je de macht hebt om mensen te discrimineren en te benadelen op grond van het feit dat ze anders zijn.”

British Youth Council

Racisme houdt in dat wordt gedacht dat bepaalde mensen superieur zijn aan anderen omdat zij tot een bepaalde groep behoren. Voor racisten is een ras een groep mensen die van hetzelfde voorgeslacht afstammen. Zij delen de rassen in op basis van fysieke kenmerken zoals huidskleur en haar. In werkelijkheid zijn deze verschillen, hoe duidelijk ook, van geen enkel belang. Recent onderzoek heeft aangetoond dat „ras” een bedacht begrip is, waarvoor elke biologische grond ontbreekt. De term „racisme” wordt ook gebruikt voor een negatieve of agressieve houding tegenover leden van een „inferieur

ras". Racisme kent in verschillende landen verschillende verschijningsvormen, afhankelijk van de geschiedenis, de cultuur en andere sociale factoren die in een bepaald land een rol spelen. Bij een betrekkelijk nieuwe vorm van racisme, die „etnische of culturele differentiatie” wordt genoemd, wordt gezegd dat alle rassen en culturen gelijk zijn, maar dat zij zich beter niet kunnen vermengen, teneinde het eigen karakter te behouden. Er bestaat geen enkel wetenschappelijk bewijs voor het bestaan van verschillende rassen. In de biologie is maar één ras bekend: het menselijk ras.

Onverdraagzaamheid is een gebrek aan respect voor de gewoonten en overtuigingen van anderen. Van onverdraagzaamheid is sprake als iemand anderen het recht ontzegt anders te doen en andere meningen te hebben. Onverdraagzaamheid kan ertoe leiden dat iemand oneerlijk wordt behandeld vanwege zijn geloofsovertuiging, zijn seksuele geaardheid, zijn kleding of zijn kapsel. Onverdraagzaamheid laat geen verschillen toe. Onverdraagzaamheid ligt aan de basis van racisme, antisemitisme, vreemdelingenhaat en discriminatie in het algemeen. Vaak gaat onverdraagzaamheid gepaard met geweld.

Gelijkheid wil zeggen dat iedereen gelijk is. Dat betekent dat niemand belangrijker is dan een ander, ongeacht de ouders of de sociale klasse. Vanzelfsprekend heeft niet iedereen dezelfde interesses, capaciteiten of levensstijl. Gelijkheid betekent derhalve dat iedereen dezelfde rechten en kansen heeft. Iedereen moet op het gebied van onderwijs of werk gelijke kansen hebben, waarbij alleen de eigen inspanning verschil maakt. Gelijkheid wordt pas werkelijkheid als iedereen in gelijke mate toegang heeft tot woonruimte, sociale zekerheid, burgerrechten en het burgerschap.

Het **interculturalisme** beschouwt de kennis van andere culturen en het contact daarmee als een verrijking, omdat dat contact van belang is voor de ontwikkeling van onze persoonlijkheid. Mensen die van elkaar verschillen zouden moeten kunnen samenleven, ook al verschilt hun cultuur. Interculturalisme is de aanvaarding en de eerbiediging van verschillen. Wie in interculturalisme gelooft, gelooft dat het leren kennen van andere culturen leerzaam en verrijkend kan zijn.

United voor interculturele actie

Er bestaat een aantal fasen die leiden tot actieve discriminatie, geweld en zelfs etnische zuivering en genocide.

CATEGORIEËN: generaliseren en ervaringen onderbrengen in categorieën, waardoor de wereld om ons heen gemakkelijker kan worden beheerst. Mensen en groepen krijgen een etiket opgeplakt en worden in categorieën ondergebracht.

STEREOTYPEN: als mensen een etiket krijgen opgeplakt, is het verleidelijk gebruik te maken van stereotypen. Stereotypen zijn oordelen die zijn gebaseerd op gebrekkige informatie. Er zijn positieve en negatieve stereotypen, maar als een negatief stereotype steeds scherper wordt afgetekend, wordt het gevaarlijk omdat het kan leiden tot.

VOOROORDELEN: ideeën die zijn gebaseerd op een scala van emoties en gebrekkige informatie. Een vooroordeel is vaak nergens op gebaseerd, maar wordt desondanks niet in twijfel getrokken. „Wij” en „zij” zijn vaak verschillend. Vooroordelen kunnen leiden tot vijandig gedrag jegens de betrokken groep. De volgende reacties vloeien voort uit vooroordelen.

ONTWIJKING: de betrokken groep ontwijken, er niet tegen praten, hem niet willen leren kennen;

VERBAAL GEWELD: negatief praten over en tegen de betrokken groep;

DISCRIMINATIE: een vooroordeel is een attitude, maar bij discriminatie gaat het om gedrag waarin minachting voor de betrokken groep tot uiting komt, de groep slecht wordt behandeld, minder wordt gecompenseerd dan andere, wordt geboycot of uitgesloten;

GEWELD: de betrokken groep wordt belachelijk gemaakt, lastig gevallen, bedreigd, afgemat of het erfgoed van de groep wordt beschadigd;

ELIMINATIE: de groep wordt geïsoleerd, verbannen, gedood, gelyncht, er wordt genocide of etnische zuivering toegepast.

CSV Media (VK) „Op weg naar gelijkheid”, handboek voor jongeren die zich bezighouden met antidiscriminatie-initiatieven in de media.

„Immigratie is een vast verschijnsel in de geschiedenis van de mensheid, waardoor culturen ontstaan en worden verrijkt, in plaats van bedreigd.”

Russell King, Universiteit van Sussex, 1991

„Wij staan voor een belangrijke uitdaging, misschien wel de bitterste strijd die ooit is gevoerd. Fundamentalistische overtuigingen van allerlei aard winnen overal ter wereld terrein. Racisme is een betrekkelijk modern, menselijk bedenkensel, dat naar mijn mening niet onvermijdelijk is.”

Professor Patricia Williams, tijdens een lezing in 1997

BIBLIOGRAFIE

De volledige tekst van de meeste van deze maatregelen is te vinden in een publicatie van de Europese Commissie, getiteld „*Les institutions européennes dans la lutte contre le racisme: textes choisis*”. Deze publicatie is in het Frans, Engels en Duits gratis beschikbaar bij de bureaus van de Europese Commissie in de lidstaten of bij de Europese Commissie zelf, directoraat-generaal V – Werkgelegenheid, industriële betrekkingen en sociale zaken – Documentatie.

Fax (32-2) 296 23 93

Catalogusnummer: CE-01-96-438-EN/FR/DE-C

ISBN: 92-827-9845-3

Verklaring van de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten, in het kader van de Raad bijeen van 16 december 1997 betreffende de eerbied voor het anderszijn en de bestrijding van racisme en vreemdelingenhaat

Publicatieblad C 1 van 3.1.1998

Verklaring van de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen van 24 november 1997 over de strijd tegen racisme, vreemdelingenhaat en antisemitisme bij jongeren

Publicatieblad C 368 van 5.12.1997

Vers de nouvelles perspectives interculturelles (FR, EN, DE)

Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen

ISBN: 92-828-1339-8

„Racisme en vreemdelingenhaat in Europa”

Eurobarometer 47.1, Voorjaar 1997, Directoraat-generaal V

Compendium européen de bonne pratique en matière de prévention du racisme sur le lieu de travail (FR, EN, DE)

Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen

ISBN: 92-828-1961-2

Actieplan tegen racisme

COM(98) 183 def. van 25.3.1998

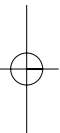
Europese Commissie

"RACISTISCH? IK?!"

Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen

1998 — 31 blz. — 21 x 29,7 cm

ISBN 92-828-4022-0

Overige informatie over de Europese Unie

Via de Europa-server kan op Internet informatie in alle officiële talen van de Europese Unie worden geraadpleegd (<http://europa.eu.int>).

Informatie en publicaties over de Europese Unie in het Nederlands zijn verkrijgbaar bij:

BUREAUS VAN DE EUROPESE COMMISSIE

Bureau in België
Archimedesstraat 73
B-1000 Brussel
Tel. (02) 295 38 44

Bureau in Nederland
Korte Vijverberg 5
2513 AB Den Haag
Nederland
Tel. (070) 346 93 26

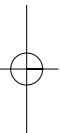
BUREAUS VAN HET EUROPEES PARLEMENT

Bureau in België
Belliardstraat 97-113
B-1047 Brussel
Tel. (02) 284 20 05

Bureau in Nederland
Korte Vijverberg 6
2513 AB Den Haag
Nederland
Tel. (070) 362 49 41

Er zijn vertegenwoordigingen of bureaus van de Europese Commissie en van het Europees Parlement in alle lidstaten van de Europese Unie. De Europese Commissie heeft delegaties in andere landen van de wereld.

Nadere informatie is ook te verkrijgen op scholen, bij gemeentebesturen en bij bibliotheken.

De Europese Unie wil discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstamming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid bestrijden. Deze humoristische en informatieve brochure voor onderwijsgevenden en jongeren is bedoeld als aanzet tot het nadenken en praten over racisme.

NL

BUREAU VOOR OFFICIËLE PUBLICATIES
DER EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

ISBN 92-828-4022-0

